

Kapyá atu ba Pol hato hi Epesus Abô môñ

Pol hato kapyá êntêk hadêñ avômalô Epesus. Epesus ma malak lôk athêñ bêñ. Pol lo Silas bôk i lomalak lomalak ek enañ Wapômbêñ anêñ Abô Mavi bêñ hadêñ avômalô aleba êyô Epesus havinñ (Ap 18:18-21; 19:1-41). Havenñ yam ma Pol hi hamô Epesus hathak loñbô ba hamô hatôm sondabêñ lô. Vêñ ma hatak Epesus ba hi ma hato kapyá êntêk.

Hato ek embatho iniñ êvhavinñ loñ. Ma miñ hato ek enañ iniñ kambom bêñ ami. Hadôñ thêlô hathak Wapômbêñ anêñ wapôm lomalama. Ma hik êvhavinñ anêñ loñondê mavi thô hadêñ i.

Pol hamô koladôñ ma hato kapyá êntêk hadêñ 60 AD la.

Pol hêv lamavi

¹ *Ya Pol, Yisu Kilisi anêñ aposel hathak Wapômbêñ da anêñ lahavinñ. Yahato kapyá êntêk hadêñ avômalô mathenñ anêñ Epesus takatu ba êvhavinñ ba esopa Yisu Kilisi.

² Alalôaniñ Kamik Wapômbêñ lôk Anyô Bêñ Yisu Kilisi nêñem iniñ wapôm lôk labali êndênñ môlô.

Wapômbêñ hêv nôñ mavi lomalama hadêñ alalô hathak Kilisi

³ *Alalô nambô Wapômbêñ, alalôaniñ Anyô Bêñ Yisu Kilisi anêñ Lambô. Yani bôk hêv Lovak

* **1:1:** Ap 18:19-21; 19:1 * **1:3:** Ep 2:6

Mathen anêḡ mek mavi hathak nômkama loma-loma anêḡ malak leḡ yôv hadêḡ alalô takatu ba aminḡ havinḡ Kilisi.

⁴ *Sêbôk atu ba minḡ hapesanḡ pik ami denanḡ ma halam alalô takatu ba amô havinḡ Kilisi ek nambitak mathenḡ lôk kambom mi êḡjêk yani ma.

⁵ *Ma lahavinḡ alalô ba intu hathak anêḡ lamavi lôk anêḡ auk ma bôk habi sêk yôv ek nambitak anêḡ nali esak Yisu Kilisi. Hadum aêḡ

⁶ ek avômâlô nêmbô anêḡ wapôm lôkmanḡinḡ. Yani hanḡasô anêḡ wapôm êḡ oyaḡ binḡ ek alalô takatu ba aminḡ havinḡ Nakaduḡ, anêḡ binḡdaluk anôḡ.

⁷ *Yani hawa alalô vê hathak Kilisi anêḡ thalalenḡ ba hale alalôaniḡ kambom liliḡ hathak anêḡ wapôm anêḡ sam valaluk.

⁸ Ma hanḡasô anêḡ wapôm takatu ba hayô abôlêk sinḡ ba halelope hayô hamô alalô lôk hêv auk bêḡ ek nayala nômkama lomalomâ sapêḡ.

⁹ *Sêbôk ma yani kapô mavi ba havak auk loḡ kapô hathak Kilisi. Ma lêk hik anêḡ auk êḡ thô hadêḡ alalô.

¹⁰ *Auk êḡ ma auk isup nômkama takatu ba hamô pik lo leḡ esak donḡtom ba nêmbô Kilisi vibinḡ. Nôm êḡ tem imbitak êḡndêḡ anêḡ waklavôḡ.

¹¹ *Nômkama takatu ba Wapômbêḡ lahabi nimbitak ma lôkthô tem nimbitak aêḡ. Ma bôsêbôk ma lahabi nena tem enja yêlô ḡê Israêl ba habutinḡ

* **1:4:** Jon 15:16 * **1:5:** Jon 1:12 * **1:7:** Ep 2:7; Kol 1:14 * **1:9:** Lom 16:25 * **1:10:** Kol 1:16,20 * **1:11:** Lom 8:28-29

anêḡ sêk hayô hêk yêlô. Ba intu hathak Kilisi yani hawa yêlô hatôm anêḡ sam.

¹² Yani hadum aêḡ ek yêlô ḡê môḡ takatu ba aêḡ maleḡiḡ ek Kilisi nabam anêḡ athêḡ lôkmaḡiḡ.

¹³ Ma havenḡ yam ma môlô olaḡô abô avanôḡ aêḡ iyom. Abô êḡ ma Abô Mavi atu ba nêḡ môlô bulubiḡ. Môlô olaḡô ba ôêvhaviḡ, êḡ ma Wapômbêḡ habutiḡ anêḡ sêk hayô hêk môlô. Sêk êḡ ma Lovak Mathenḡ atu ba Wapômbêḡ bôk havak abô yôv ek nêḡ êlêm.

¹⁴ *Wapômbêḡ hêḡ Lovak Mathenḡ hadêḡ alalô hatôm nôḡ mavi atu ba havak abô ek nêḡ anêḡ dahô, ek waklavôḡ êḡ ma tem nêḡ anêḡ avômalô vê êḡjêk kambom lomaloma. Ba intu nabam anêḡ athêḡ lôkmaḡiḡ esak leḡ.

Pol hateḡ mek ek avômalô Epesus

¹⁵ Yahalaḡô abô takêḡ hathak môlô ôêvhaviḡ Anyô Bêḡ Yisu Kilisi lôklokwaḡ lôk lemimhaviḡ avômalô mathenḡ lôkthô. Aêḡ ba

¹⁶ yahananḡ yalenḡmavi velevele hadêḡ Wapômbêḡ hathak môlô halôk yenanḡ mek.

¹⁷ *Yahatenḡ mek lôbôlôḡ ek Wapômbêḡ nêḡ anêḡ Lovak Mathenḡ êḡndêḡ môlô ek nêḡ auk mavi lôk injik abô lôk kup thô êḡndêḡ môlô ek noyala yani katô anôḡ. Yani ma alalôaniḡ Anyô Bêḡ Yisu Kilisi anêḡ Lambô lôkmaḡiḡ.

¹⁸ Ma yahatenḡ mek ek Wapômbêḡ nêḡ deda mavi êḡndôk môlô kapôlômim ek noyala nômbêḡ atu ba halam môlô ek nôḡnêḡ malemim esak. Nôm takêḡ ma wapôm lôkmaḡiḡ anôḡ ek anêḡ avômalô mathenḡ neja embenḡ yam.

* 1:14: 2Ko 1:22 * 1:17: Kol 1:9

19 *Ma yahatenj ek môlô noyala anêj lôklokwanj anôj biñ atu ba hathak hadum ku ek hêv alalô takatu ba aêvhavinj yani sa. Lôklokwanj êj iyom intu

20 *bôk hik Kilisi liñ hêk ñama hathak ba hadô yani hamô Wapômbêj banj vianôj anêj leñ.

21 *Loñ êj ma Kilisi hamô vulinj anôj ek ngôkba lôk ngôk bêj lomaloma ma añela bêj lôk lôklokwanj sapêj ma ñê lôk athêj bêj lôkthô takatu ba tem nê mô êndêj lêk ma embeñ yam imbiñ.

22 *Wapômbêj hatak nômkama lôkthô hamô Kilisi anêj lôklokwanj vibinj ma hêv yani ek imbitak nômkama sapêj anêj alañ ek nê m anêj avômalô ôdôj takatu ba êvhavinj yani sa.

23 *Avômalô êvhavinj ma hatôm yanida liñkupik. Yani hamô thêlô kapô lôk nômkama sapêj kapô ba hayô abôlêk siñ.

2

Wapômbêj hêv lôkmala hadêj alalô ñê ñama

1 *Sêbôk ma môlô ovalaki abô balabuñ ba udum kambom lomaloma ba intu môlô kapôlômim bôk hama yôv.

2 *Bôk olañô pik anêj auk ba osopa ngôk Sadanj anêj abô. Yani ma anyô bêj ek ngôk takatu ba ê mô pik vulinj. Ma lêk hadum ku havinj avômalô takatu ba ibi leñôndôj siñ ek nedanjô Wapômbêj anêj abô.

* **1:19:** Kol 1:11 * **1:20:** Sng 110:1; 2Ko 13:4; Kol 2:12 * **1:21:** Kol 1:16; 2:10 * **1:22:** Sng 8:6 * **1:23:** Lom 12:5; Ep 4:10,15; Kol 1:18 * **2:1:** Kol 1:21; 2:13 * **2:2:** Kol 3:7; Tit 3:3

3 *Bôk alalô lôkthô amô hatôm thêlô ba asopa kapôlôñiñ bô anêñ thethanak lôk anêñ auk. Alalô lôk avômalô takatu ba evathu hamô pik ayabiñ Wapômbêñ anêñ lamaniñ iyom.

4-5 *Ba intu kambom takatu ba bôk adum ma bôk hik alalôaniñ kapôlôñiñ vônô yôv. Ma donjom Wapômbêñ anyô hêv kapô lôk lahaviñ alalô bêñ anôñ ba hêv lôkmala hadêñ alalô haviñ Kilisi. Avanôñ biñ nena Wapômbêñ hêv alalô bulubiñ hathak anêñ wapôm.

6 *Ma hik alalô liñ haviñ Kilisi ba hadô alalô amô malak leñ haviñ yani. Alalô amô haviñ Yisu Kilisi ba intu hadum nôm takêñ aêñ.

7 Yani hadum nôm mavi takêñ ek alalô hathak Yisu Kilisi ek wak nômbêñ atu ba tem imbitak embeney yam ma yani hatôm injik anêñ wapôm anôñ biñ atu thô.

8 Avanôñ, Wapômbêñ anêñ wapôm hêv môlô bulubiñ hathak unim ôêvhaviñ. Hêv oyañ biñ ba miñ udum nômlate ek owa bulubiñ êñ ami.

9 *Ma miñ hayê môlô unim ku ba hêv ami. Ba intu miñ hatôm anyôla embam yanida ami.

10 *Mi, alalô takatu ba amô haviñ Yisu Kilisi ma Wapômbêñ da bañ hapesañ lukmuk ek nandum ku mavi takatu ba bôk hapôpêk yôv ek nandum.

Kilisi hadum avômalô Israel lôk avômalô loñ buyañ ibitak donjom

11 Aêñ ba môlô ñê loñ buyañ lemimimbi nena bôk ômô viyaiñ ek avômalô Israel. Thêlô ethak

* 2:3: Kol 3:6 * 2:4-5: Lom 6:11-13 * 2:6: Kol 2:12 * 2:9: 1Ko 1:29-31; 2Ti 1:9 * 2:10: Tit 2:14

elam mólô nena, “Nê miŋ engothe kupik ami”. Ma elam thêlôda nena, “Nê engothe kupik”. Ku êŋ ma ku bahenŋ iyom.

12 *Mólô bôk ômô daimbô ek Kilisi ma mólô miŋ Wapômbêŋ anêŋ avômalô hatôm Islael ami. Ma tabô takatu ba Wapômbêŋ bôk havak havinŋ Islael ma miŋ hathak mólô ami. Ma mólô miŋ ôêv malemim ek nôm mavi la ami lôk ômô pik oyaŋ ma Wapômbêŋ mi.

13 *Sêbôk ma mólô ômô daimbô ek Wapômbêŋ, ma doŋtom lêk ômô havinŋ Yisu Kilisi ba intu Wapômbêŋ hawa mólô halêm bidonŋ oyaŋ ek yani hathak Kilisi anêŋ thalalenŋ.

14 *Kilisi da ma alalôaniŋ yôhók ba hadum ek yêlô Islael lôk mólô avômalô lonŋ buyaŋ nambitak ôdônŋ doŋtom. Sêbôk ma alalô apôlik hathak i ba hatôm badêŋ hayaŋ thêlô lôk alalô kisi, ma doŋtom lêk Kilisi hamô badêŋ êŋ lu.

15 *Badêŋ êŋ ma Islael iniŋ abô balabuŋ lo-maloma. Ma Kilisi hama ba hapole abô takêŋ vê ek indum ôdônŋ ju êŋ nimbitak ôdônŋ lukmuk doŋtom nêmoŋ yani kapô. Hadum aêŋ ba intu yôhók habitak.

16 *Ma ôdônŋ ju êŋ ma yani hakapo i hathak doŋtom ek nimbitak kupik doŋtom hathak ik yani vônô hathak a ek indum yôhók imbiŋ ôdônŋ lukmuk êŋ ma Wapômbêŋ. Aêŋ ba intu Yisu hik alalôaniŋ apôlik êŋ vônô hathak a.

17 *Yani halêm ba hanaŋ abô yôhók hadêŋ mólô

* 2:12: Lom 9:4; Kol 1:21 * 2:13: Kol 1:20 * 2:14: 1Ko 12:13
 * 2:15: Kol 2:14 * 2:16: Sek 9:10; Kol 1:20,22 * 2:17: Ais 57:19

takatu ba ômô daimbô lôk yêlô takatu ba amô bidonj.

18 Aêñ ba hathak Kilisi anêñ ku ma Lovak Mathen donjom iyom hapesanjonondê ek môlô lôk yêlô ana bidonj ek Kamikbêñ.

Alalô ma Anyô Bêñ anêñ unyak mathen

19 *Aêñ ba sêbôk ma môlô ôtôm avômalô takatu ba etak iniñ lonj ba i buyan ma pik mi. Ma donjom lêk môlô ma Wapômbêñ anêñ lonj lôklinyak anêñ avômalô haviñ avômalô mathen sapêñ. Ma môlô ômô Wapômbêñ anêñ unyak lo lonj.

20 *Alalô nê aêvhaviñ hatôm unyak atu ba Wapômbêñ halav. Aposel lo plopet êtôm unyak êñ anêñ bum ma Yisu Kilisi da ma hatôm landiñ.

21 *Anyô Bêñ Kilisi hagêgê unyak êñ lôkthô lonj ba hadum ba halumbak bêñ ba habitak unyak mathen ek yanida.

22 *Ma Kilisi halav unyak êñ hathak môlô avômalô lonj buyan haviñ. Halav môlô hathak donjom haviñ anêñ avômalô lôkthô hatôm unyak mathen ek Wapômbêñ êmô esak anêñ Lovak Mathen.

3

Pol hik Wapômbêñ anêñ auk lonj kapô thô hadêñ nê lonj buyan

1 *Wapômbêñ hadum nô mavi takêñ ba intu ya Pol yahathak yahalek yavenjon lêlô hadêñ Kamikbêñ. Ma yahamô koladonj ek malê nena

* 2:19: Ep 3:6 * 2:20: 1Ko 3:11 * 2:21: 1Ko 3:16 * 2:22: 1Pi

2:5 * 3:1: Plp 1:7,13

yahadum Yisu Kilisi anêḡ ku ek yahêv mólô ḡê loḡ buyaḡ sa.

²*Mólô bôk olaḡô yôv nena Wapômbêḡ hêv anêḡ wapôm hadêḡ ya ba hêv ku yanêm mólô sa.

³*Ma hik anêḡ auk loḡ kapô êḡ thô hadêḡ ya hatôm atu ba bôk yahato abô dokte hathak yôv hêk kapya êntêk.

⁴Osam abô êḡ, ma tem noyala yenaḡ auk esak auk loḡ kapô takatu ba hathak Kilisi.

⁵Wapômbêḡ miḡ bôk hik auk loḡ kapô takêḡ thô hadêḡ avômalô bôsêbôk ami. Ma doḡtom lêk Wapômbêḡ hik nôm takêḡ thô hadêḡ anêḡ plopet lôk aposel mathenḡ hathak Lovak Mathenḡ.

⁶*Ma auk loḡ kapô êḡ ma aêntêk. Hathak Abô Mavi ma mólô avômalô loḡ buyaḡ takatu ba ômô havaḡ Yisu Kilisi ma tem Wapômbêḡ imbi sam doḡtom êndêḡ mólô êtôm sam atu ba habi hadêḡ yêlô avômalô Israel. Ma mólô lêk ubitak kupik doḡtom havaḡ yêlô Israel. Ma mólô lôk yêlô Israel tem naja nôm takatu ba Wapômbêḡ bôk havak abô hathak imbiḡ i.

⁷*Hathak anêḡ lôklokwaḡ ma Wapômbêḡ hêv anêḡ wapôm hadêḡ ya ek yambitak Abô Mavi êḡ anêḡ anyô ku.

⁸*Ya ma yaôna lôk ek Wapômbêḡ anêḡ avômalô mathenḡ lôkthô, ma doḡtom hêv anêḡ wapôm hadêḡ ya ek yanaḡ anêḡ Abô Mavi esak Kilisi anêḡ nômkama kêkêlô êndêḡ mólô ḡê loḡ buyaḡ. Nômka ma takêḡ halôk ba hi bomaḡ ba miḡ hatôm anyôla eyala anêḡ ôdôḡ ami.

* **3:2:** Kol 1:25

* **3:3:** Ep 1:9-10; Kol 1:26

* **3:6:** Ep 2:13,16-19

* **3:7:** Kol 1:25

* **3:8:** 1Ko 15:9-10

⁹ Ma yani hêv ya ek yangik auk loŋ kapô êŋ thô êlêm yaiŋ ek avômalô sapêŋ nêgê. Wapômbêŋ atu ba hapesaŋ pik lo leŋ bôk havuŋ auk loŋ kapô êŋ hadêŋ môŋ anôŋ aleba lêk ma hik thô.

¹⁰ Yani hadum aêŋ ek ngôk bêŋ ma aŋela lôk athêŋ anêŋ leŋ sapêŋ nêgê nena yani lêk hakapo avômalô loŋ buyaŋ lôk Israeŋ ba ibitak avômalô êvhaviŋ doŋtom. Ek batu neyala anêŋ auk kêkêlô lôkmaŋgiŋ takêŋ.

¹¹ Wapômbêŋ hadum aêŋ ek hasopa anêŋ auk atu ba bôk lahabi hadêŋ môŋ anôŋ. Ma hathak alalôaniŋ Anyô Bêŋ Yisu Kilisi ma nôŋ takêŋ lêk hik anôŋ.

¹² *Alalô aêvhaviŋ Kilisi ba amô havuŋ yani ba intu miŋ akô ek ana bidon ek Wapômbêŋ ami. Mi, ayala avanôŋ biŋ nena yani lamavi ek alalô.

¹³ Aêŋ ba môlô miŋ kapôlômim malaiŋ esak vovaŋ takatu ba yahawa hathak môlô ami. Mi, môlô ma nômbêŋ hêk Wapômbêŋ ma ba intu yahawa vovaŋ takêŋ.

Pol hateŋ mek

¹⁴ Yalenhabi nôŋ takatu ba Wapômbêŋ hadum ba yahathak yahalek yavenđonê lêlô hadêŋ Kamikbêŋ.

¹⁵ Yani bôk hapesaŋ avômalô pik lo leŋ ba hêv athêŋ hadêŋ thêlô lôkthô.

¹⁶ Yahateŋ mek ek nômkama lôkthô anêŋ alaŋ lôkmaŋgiŋ nena nêŋ Lovak Mathenê êndôk môlô kapôlômim ek embatho môlô loŋ esak yanida anêŋ lôklokwaŋ bêŋ

* **3:12:** Jon 14:6; Lom 5:2

17 *ek Kilisi enja loŋ êmô môle kapôlômim esak unim ôêvhaviŋ. Ma yahateŋ mek nena Wapômbêŋ anêŋ lahaviŋ ma indum ba numiŋ lôklokwaŋ êtôm a anêŋ ŋgalôk halôk pik ba havalonŋ loŋ

18 ek môle lôk ŋê mathenŋ lôkthô hatôm noyala nena Kilisi anêŋ lahaviŋ ma bêŋ anôŋ ba anêŋ daim hathak bomaŋ ma halôk bomaŋ ba hi ma anêŋ vova ma hi ba hi iyom.

19 Kilisi anêŋ lahaviŋ ma hi bomaŋ ba miŋ hatôm anyôla eyala anêŋ daŋ ami. Ma donŋtom yahateŋ mek ek Wapômbêŋ injik lahaviŋ êŋ thô êndêŋ môle ek anêŋ nômkama mavi lôkthô atu ba hamô yanida kapô ma êmbôlô môle kapôlômim siŋ.

20 Wapômbêŋ anêŋ lôklokwaŋ hathak hadum ku hamô alalô kapôlônŋiŋ. Ma hathak lôklokwaŋ êŋ ma yani hatôm indum nômkama takatu ba alalô anaŋ lo leŋiŋhabi hathak. Ma malêla takatu ba alalô miŋ hatôm leŋiŋimbi ami ma yani hatôm indum nôm takêŋ imbiŋ.

21 Aêŋ ba alalô takatu ba aêvhaviŋ nabam Wapômbêŋ lôkmaŋgiŋ esak Yisu Kilisi anêŋ athêŋ ni ba ni êtôm wak nômbêŋ intu sapêŋ. Avanôŋ.

4

Avômalô êvhaviŋ ma Kilisi anêŋ linŋkupik

1 *Aêŋ ba ya Pol, ôpatu ba hamô koladônŋ hathak Anyô Bêŋ anêŋ athêŋ, yahasonŋ môle lokwaŋ ek nômô êtôm atu ba Wapômbêŋ halam môle ek nômô aêŋ.

* **3:17:** Jon 14:23; Kol 1:23; 2:7 * **4:1:** Kol 1:10

2 *Ba intu notauviņ am anôņ biņ ma nômô labalina imbiņ avômalô. Nômô malinyaô ma malaiņ takatu ba môleviyaņ êv hadêņ môle ma noja lôk lemimmavi iyom esak unim lemimhaviņ.

3 *Lovak Matherņ hatak kapôleņiņ doņtom halôk alalô ba nubuvi am esak yak nômô yôhók êņ.

4 Kilisi anêņ liņkupik ma doņtom, ma Lovak Matherņ ma doņtom aêņ iyom. Ma Wapômbêņ halam alalô sapêņ ek nanêm malen ek nôm doņtom iyom.

5 Ma Anyô Bêņ ma doņtom, ma êvhaviņ ma doņtom aêņ iyom, ma ithik ņaņ ma doņtom aêņ haviņ.

6 *Ma Wapômbêņ doņtom ma Kamikbêņ doņtom aêņ iyom. Yani habibôm hayô hêk alalô lôkthô vov ma hadum ku hathak alalô lôkthô ma hamô alalô lôkthô kapôleņiņ.

7 *Ma Kilisi habi anêņ wapôm sam hadêņ alalô tomtom hatôm yanida anêņ lahaviņ.

8 Hatôm Wapômbêņ anêņ kapyâ bók hanaņ nena, “Yani hamô anêņ ņê vovak lu,

ma halom i hatôm ņê ku koladôņ ba ethak vuliņ ba i,

ma hik anêņ wapôm sam hadêņ anêņ avômalô.”

Kapyâ Yeņ 68:18

9 *Ma abô atu ba enaņ nena, “ethak vuliņ ba i” hik thô nena yani bók halôk ba halêm pik.

10 Ma ôpatu ba halôk ba halêm, yanida intu hathak ba hi leņ lôkthô anêņ vuliņ ek êmbôlô nômkama sapêņ ba êyô siņ.

* 4:2: Kol 3:12-13 * 4:3: Kol 3:14-15 * 4:6: 1Ko 12:6 * 4:7:

Lom 12:3,6 * 4:9: Jon 3:13

11 *Ma yanida intu habi anêᶇ wapôm sam ba doho ibitak aposel, ma doho plopet, ma doho nê enaᶇ Abô Mavi hadêᶇ nê daluk, ma doho ᶇasakiᶇ, ma doho kêdôᶇwaga êdôᶇ avômalô hathak Wapômbêᶇ anêᶇ abô.

12 Yani habi anêᶇ wapôm sam hadêᶇ avômalô takêᶇ ek nêpôpêk Wapômbêᶇ anêᶇ avômalô mathenᶇ sapêᶇ ek nindum ku nêᶇnêᶇ avômalô sa ek embatho Kilisi anêᶇ liᶇkupik loᶇ ek imbitak lôklokwaᶇ.

13 *Ku takêᶇ lôkthô tem ni ba ni endeba alalôaniᶇ aêvhaviᶇ lôk auk esak Wapômbêᶇ Nakaduᶇ imbitak bêᶇ lôk indum ek alalô sapêᶇ nambitak kapôlôᶇiᶇ doᶇtom. Êᶇ ma tem alalô nambitak êtôm anyô talaᶇ te atu ba halumbak ba anêᶇ daim êtôm Kilisi da.

14 Êᶇ ma tem miᶇ namô êtôm avômena esak loᶇbô ami. Ma nê takatu ba êdôᶇ abôyaᶇ lôk êbôlêᶇ loᶇôndê ek nesau alalô ek nimbuliᶇ alalôaniᶇ aêvhaviᶇ ma tem miᶇ hatôm nêyôkwaiᶇ alalôaniᶇ aêvhaviᶇ ni ba êlêᶇ êtôm lovak hayuv baselak vuak lôk ᶇgwêk hik ami.

15 *Mi, alalô leᶇiᶇimbiᶇ avômalô ba nanaᶇ abô avanôᶇ iyom êndêᶇ i. Adum aêᶇ ma tem nandumbak ba nambitak êtôm Kilisi da. Yani ma avômalô êvhaviᶇ sapêᶇ iniᶇ wakadôk.

16 Yani havalonᶇ leᶇviᶇkupik lôbôlôbô sapêᶇ ba hagêgê loᶇ hathak doᶇtom. Bu tomtom da idum iniᶇ ku ba idum leᶇviᶇkupik takêᶇ halumbak bêᶇ lôk lôklokwaᶇ ma leᶇiᶇhaviᶇ i.

Nosopa loᶇôndê lukmuk

* 4:11: 1Ko 12:28 * 4:13: Kol 1:28 * 4:15: Kol 1:18; 2:19

17 *Aêḡ ba yenaḡ abô te hêk ek yanaḡ imbiḡ môlô. Ma yahanaḡ hathak Anyô Bêḡ anêḡ athêḡ nena miḡ nômô êtôm ḡê daluk ethak êmô aêḡ esak loḡbô ami. Mi, iniḡ auk ma nôm oyaḡ.

18 Lôk iniḡ eyala nômkama ma hatôm êmô mo- maḡiniḡ bêḡ kapô denaḡ. Thêlôniḡ auk ma thek- thek lôk iniḡ auk mavi mi ba intu êmô daimbô ek Wapômbêḡ anêḡ lôkmala.

19 Thêlô kapôlôḡniḡ halôk biḡ hathak kambom ba intu êv i vidoḡ ek nesopa iniḡ thethaḡak ma miḡ mama ami. Lôk maleḡḡḡkilik ek nindum nôm lôḡḡlôḡ lomaloma ni ba ni.

20 Ma doḡtom sêbôk atu ba ôêvhaviḡ Kilisi ma êdôḡ môlô hathak loḡôndê yaḡda.

21 Ma olaḡô abô hathak yani ba ôêvhaviḡ yani ma êdôḡ môlô hathak abô avanôḡ takatu ba hêk Yisu kapô.

22 *Ba êdôḡ aêntêk. Kapôlômim bô hathak havôv môlô ek osopa thethaḡak lomaloma takatu ba hasau môlô ek imbuliḡ môlô. Ba intu notak kapôlômim bô takatu ba osopa

23 *ek Wapômbêḡ indum môlônim auk imbitak lukmuk anôḡ.

24 *Ma noja kapôlômim lukmuk takatu ba Wapômbêḡ hapesaḡ ek numbitak êtôm yanida esak anêḡ matheḡ lôk thêthôḡ anôḡ.

25 *Aêḡ ba notak abôyaḡ. Alalô tomtom bôk abitak hatôm leḡviḡkupik doḡtom yôv ba intu nonaḡ abô avanôḡ imbiḡam.

* 4:17: Lom 1:21; 1Pi 1:14 * 4:22: Lom 8:13; Kol 3:9 * 4:23: Lom 12:2
 * 4:24: Stt 1:26; Kol 3:10 * 4:25: Sek 8:16; Kol 3:8-9

26 *Môlô lemimmaniņ ma noyabiņ am ek miņ nundum kambom ami. Wak hamiņ denaņ ma nopesaņ unim lemmaniņ êņ ma miņ noyabiņ endeba wak êndôk jalôm ami

27 ek batu miņ node loņ ek Sadan imbitak êyô ba êlêm ami.

28 Môlô te anyô vani ma etak anêņ vani. Ma indum ku mavi esak baņ ek êpôm nô. Êņ ma yani hatôm nêm avômalô vi atu ba nômkama mi sa.

29 *Oyabiņ vembôlêk esak abô kambom. Onaņ abô mavi iyom ek embatho môlôviyaņ loņ ek nêm i sa lôk nêm Wapômbêņ anêņ wapôm êndêņ avômalô takatu ba elañô.

30 *Miņ undum Wapômbêņ anêņ Lovak Matherņ kapô malaiņ ami. Lemimimbi nena Lovak Matherņ ma Wapômbêņ anêņ sêk atu ba bôk habutiņ haviņ o endeba yani enja o lôk avômalô takatu ba hêv i vuli hêk kambom anêņ ku êndêņ waklavôņ pik lo leņ anêņ daņ.

31 *Môlô notak kobom ômô lôkthanņgo lôk lemimmaniņ ketheņ lôk lemimņaņa ba olam kaêk lôklala ma othaņ anyô vi hathak abô kambom. Avanôņ biņ, notak kapôlômim kambom lomaloma takatu ba lemimhabi hathak anyô yaņ.

32 *Ma miņ nundum aêņ ami. Mi, nundum mavi êndêņ môlôviyaņ lôk nônêm kapôlômim êndêņ i. Ma otak kapôlôm ek ôpatu ba hadum kambom hadêņ o êtôm Wapômbêņ bôk hatak kapô hathak môlônim kambom hathak Kilisi anêņ athêņ.

* 4:26: Sng 4:4; Jem 1:19-20 * 4:29: Kol 4:6 * 4:30: Ais 63:10;
 Ep 1:13-14; 1Te 5:19 * 4:31: Kol 3:8 * 4:32: Mat 6:14; 18:22-35;
 Kol 3:12-13

5

Nômô êtôm deda anêḡ avômena

¹*Môlô ma Wapômbêḡ anêḡ avômena ba lahaviḡ môlô bêḡ anôḡ ba intu nosopa vaḡgwam.

²*Ma nômô lôk lemimimbiḡ avômalô vi êtôm Kilisi bôk lahaviḡ alalô ba hêv ida ek hêv alalô sa. Yani hêv anêḡ lôkmala hadêḡ Wapômbêḡ hatôm da atu ba ôv vasiḡ mavi anôḡ.

³Môlô nômô daimbô ek sek waliliḡ lôk kobom lelaik lomaloma ma notak malemimkilik. Môlô ma Wapômbêḡ anêḡ avômalô mathêḡ ba kobom takêḡ ma miḡ mavi ek môlô ami.

⁴Ma miḡ nonaḡ abô kambom mena abô lokbaḡ lôk abô sop esak nôm mama ami. Abô takêḡ ma kambom ek môlô ba notak ma nonaḡ lemimmavi iyom êndêḡ Wapômbêḡ.

⁵*Odaḡô, abô avanôḡ ma aêntêk. Wapômbêḡ tem miḡ enja ḡê takatu ba ethak idum sek waliliḡ lôk idum kobom lelaik lomaloma ma maleḡḡḡkilik thô ami. Maleḡḡḡkilik ma hatôm êv yeḡ hadêḡ ḡḡôk. ḡê takêḡ tem miḡ nêḡô Wapômbêḡ lo Kilisi iniḡ loḡ lôkliḡyak kapô ami.

⁶*Wapômbêḡ anêḡ lamaniḡ hathak hapôm ḡê leḡḡndôḡ kôtôḡ takatu ba idum nôm takêḡ. Ba intu oyabiḡ o ek anyôla miḡ esau o esak abô oyaḡ oyaḡ ami.

⁷Aêḡ ba oyabiḡ o ek miḡ ombêḡ imbiḡ i ami.

* **5:1:** Mat 5:48 * **5:2:** Kis 29:18; Hib 10:10 * **5:5:** 1Ko 6:9-10;
Kol 3:5 * **5:6:** Lom 1:18; Kol 2:4,8

8 *Sêbôk ma môlô hatôm momañiniñ, ma donjom lêk ma Anyô Bêñ hadum ba môlô hatôm deda. Ba intu nômo êtôm deda anêñ avômena.

9 Deda anêñ anôñ ma aêntêk. Alalô nandum mavi lomalama ba nasopa loñondê thêthôn ma nabalon nôm avanôn loñ

10 lôk nambôlêm malêla takatu ba Anyô Bêñ lamavi hathak.

11 Ma avômalô takatu ba idum momañiniñ anêñ ku, ma miñ undum ku êñ dokte imbiñ i ami. Ku êñ ma anêñ anôñ mi ba miñ undum ami. Mi, nuñgwik kambom êñ thô ni yaiñ ek avômalô lôkthô nêgê.

12 Nôm mama bêñ ek nenañ abô esak nê leñondôn kôtôn iniñ kambom takatu ba idum hamô loñ kapô.

13 *Ma donjom deda habi hayô hêk nôm takêñ, êñ ma hik thô nena nôm takêñ ma kambom anôñ

14 *ek malê nena deda habi hayô hêk ma nômkama sapêñ habitak yaiñ. Ba intu nôm takêñ tem imbitak deda imbiñ hatôm abô atu ba hanañ nena,

“Môlô takatu ba ôêk sôm,
numbiyô êñjêk ñama.

Ma Kilisi tem imbi êyôñgêk môlô êtôm deda.”

15 *Aêñ ba noyabiñ am ek nômo êtôm nê lôkauk ma miñ êtôm nê auk mi ami.

16 Kambom lomalama lêk habitak lôklokwañ ba intu nobatho am loñ lôklokwañ esak mavi lomalama. Yakô wakma êñ ni oyañ.

* 5:8: Jon 12:36; Ep 2:13; Kol 1:13; 1Pi 2:9 * 5:13: Jon 3:20-21

* 5:14: Ais 26:19; Lom 13:11 * 5:15: Kol 4:5

17 Ba intu numiņ lōklokwaņ ek nōpōm Anyō Bēņ anēņ lahaviņ. Ma miņ nōmō êtōm nē auk thōņōthōņ ami.

18 *Lōk miņ nondo molo esak waiņ atu ba tem imbuliņ mōlō ami. Mi, notak Lovak Mathēņ ek êmō mōlō kapōlōmim siņ.

19 *Ēņ ma tem nōnēm yeņ imbiņam wak nōmbēņ intu, yeņ takatu ba hēk kapya yeņ lōk ebam Wapōmbēņ anēņ athēņ ma yeņ atu ba mathēņ. Nōnēm yeņ takēņ lōk kapōlōmim ni êndēņ Anyō Bēņ.

20 *Wak nōmbēņ intu sapēņ ma nōnēm lemimmavi êndēņ Kamik Wapōmbēņ esak nōmkama sapēņ esak alalōaniņ Anyō Bēņ Yisu Kilisi anēņ athēņ.

Anyō lo avi ewa i iniņ abō

21 *Mōlō othak ôyē Kilisi anēņ athēņ nena mathēņ ba intu nōmō mōlōvian vibiņ.

22 *Mōlō avi takatu ba bōk owa anyō yōv ma nōmō vōnimi vibiņ êtōm atu ba ômō Anyō Bēņ vibiņ

23 *ek malē nena yamalō hamō vuliņ ek yanavi hatōm atu ba Kilisi hamō vuliņ ek avōmalō êvhaviņ lōkthō. Kilisi ma avōmalō ôdōņ êvhaviņ iniņ wakadōk ma avōmalō ôdōņ êvhaviņ ma Kilisi anēņ liņkupik. Yanida intu hēv i bulubiņ.

24 Avōmalō êvhaviņ ethak êmō Kilisi vibiņ ma aēņ iyom ma yanavi êmō yamalō vibiņ esak nōmkama lōkthō.

* **5:18:** Luk 21:34 * **5:19:** Kol 3:16 * **5:20:** Kol 3:17 * **5:21:**
1Pi 5:5 * **5:22:** Kol 3:18; 1Pi 3:1 * **5:23:** 1Ko 11:3; Ep 1:22

25 *Ma môlô anyô, lemimimbiņ vônimi êtôm Kilisi lahaviņ avômalô ôdôņ êvhaviņ ba hêv anêņ lôkmala ek hêv i sa.

26 *Yani hadum aêņ ek êmbôkwiņ anêņ avômalô ôdôņ êvhaviņ iniņ kambom esak ņaņ lôk abô avanôņ ek nimbitak mathêņ.

27 *Yani hadum aêņ ek avômalô ôdôņ êvhaviņ nimbitak êtôm avi muk te atu ba palumbak mavi lôk liņsiņ mavi ma lelaik lo pôpô mi ma êmô mathêņ ma kambom mi. Êņ ma Kilisi tem endom avi êņ êndêņ yanida.

28 Aêņ iyom môlô anyô lemimbiņ vônimi êtôm atu ba lemimhaviņ lemvimkupik. Ôpatu ba lahaviņ yanavi ma hatôm lahaviņ yanida.

29 Anyô late miņ hapôlik hathak yanida liņkupik ami. Mi anôņ, havakôņ ba hayabiņ mavi hatôm Kilisi hadum hadêņ avômalô êvhaviņ

30 ek malê nena alalô tomtom ma hatôm anêņ liņkupik anêņ lôbôlôbô.

31 *Hatôm Wapômbêņ anêņ kapyā hanaņ nena, “Anyô tem etak lambô lo talêbô ma esak doņtom imbiņ yanavi ek thai nimbitak êtôm kupik doņtom iyom.” *Môņ Anôņ 2:24*

32 *Abô êņ ma abô lôk kup anôņ biņ. Ma doņtom yahayala nena hanaņ hathak Kilisi lôk avômalô êvhaviņ.

33 Ba intu môlô anyô tomtom lemimbiņ vônimi êtôm oda lemhaviņ oda. Ma môlô avi nônêm athêņ bêņ êndêņ vônimi.

* 5:25: Kol 3:19; 1Pi 3:7 * 5:26: Tit 3:5 * 5:27: 2Ko 11:2; Kol 1:22
 * 5:31: Mat 19:5 * 5:32: ALK 19:7

6

Avômena lôk lami iniñ abô

¹ *Avômena, mólô ma Anyô Bêñ anêñ ba intu nosopa lemami lo lemtami iniñ abô. Êñ ma mavi.

² *Wapômbêñ anêñ tabô balabuñ laumiñ takatu bute hanañ nena, “Nodovak lemami lo lemtami.” Abô balabuñ êntêk êñ ma balabuñ môñ atu ba Wapômbêñ habutiñ abô hathak ba hanañ,

³ “Udum aêñ ma tem nômô mavi êmô pik sawa daim.”

⁴ *Ma yahanañ hadêñ mólô avômena iniñ lami nena noyabiñ nalumi mavi lôk noto i ma nôndôñ i êtôm Anyô Bêñ anêñ lahaviñ. Ma miñ nondela iniñ auk ba nundum i leñiññañ ami.

Alañsi lôk iniñ nê ku iniñ abô

⁵ *Mólô nê takatu ba unim alañ êmô* nosopa unim alañ takatu ba êmô pik iniñ abô. Nônêm athêñ bêñ êndêñ i ma nômô thêlô vibiñ. Nundum aêñ lôk kapôlômim êtôm udum Kilisi da anêñ ku.

⁶ Ma miñ nundum unim alañ anêñ ku mavi êndêñ wak takatu ba êmô haviñ mólô iyom ami. Mi, nundum unim ku mavi wak nômbêñ intu sapêñ, êndêñ wakma atu ba êmô mena miñ êmô ami. Wapômbêñ lahaviñ nundum ku êñ lôk

* **6:1:** Kol 3:20 * **6:2:** Lo 5:16 * **6:4:** Sng 78:4; Snd 22:6; Kol 3:21 * **6:5:** Kol 3:22-23; Tit 2:9-10; 1Pi 2:18 * **6:5:** Nê takatu ba iniñ alañ êmô ma anêñ ôdôñ aêntêk. Gavman anêñ abô majañ hanañ nena thêlô miñ hatôm netak iniñ ku lôk alañsi ami. Doho ma bôk ik vovak ba êv yak ba nê lovak hathak vovak ewa i hatôm iniñ nê ku. Ma doho ma êv vuli. Ma doho miñ êwê iniñ viyañ ami. Ma doho ma lami ma iniñ alañsi êmô ba intu nali ibitak aêñ.

kapôlômim êtôm udum Kilisi môlônim alaŋ anêŋ ku.

⁷ Nundum unim ku lôk lemimimbiŋ êtôm udum Anyô Bêŋ anêŋ ku ma miŋ anyô iniŋ ku ami.

⁸ *Lemimimbi nena Anyô Bêŋ tem nê m vuli êndêŋ avômalô tomtom esak iniŋ ku mavi takatu ba idum, nê êmô alaŋsi vibinŋ lôk nê takatu ba idum ida iniŋ ku havinŋ.

⁹ *Ma môlô alaŋ takatu ba oyabinŋ unim nê ku, noyabinŋ i mavi. Miŋ onaŋ abô takatu ba indum thêlô nêkô ami. Lemimimbi nena môlô lôk thêlô unim Alaŋ ma doŋtom iyom hamô malak leŋ. Yani tem indum abô ma miŋ hathak lahabi avômalô iniŋ athêŋ lôk ku ami. Mi, hathak hadum kobom doŋtom hadêŋ avômalô lôkthô ba intu noyabinŋ am.

Noba Wapômbêŋ anêŋ nômkama vovak

¹⁰ Êntêk ma yenaŋ abô anêŋ daŋ ba nodanô katô. Numiŋ lôklokwaŋ esak Anyô Bêŋ anêŋ lôkliŋyak bêŋ.

¹¹ *Sadaŋ anêŋ auk loŋ kapô hadum ek esau môlô ba intu noba Wapômbêŋ anêŋ nômkama vovak sapêŋ êndôk am ma numbiyô numiŋ ek uŋgwik vovak.

¹² *Alalô ik vovak hadêŋ ngôkba lôk ngôk lôk athêŋ ma ngôk takatu ba eyabinŋ pik anêŋ mo maŋiniŋ lôk ngôk bomaŋ takatu ba êmô leŋ. Ma miŋ alalô ik vovak hadêŋ nê pik ami.

¹³ Aêŋ ba noba Wapômbêŋ anêŋ nômkama vovak sapêŋ ek waklavôŋ kambom êŋ hayô, ma tem

* **6:8:** 2Ko 5:10; Kol 3:24-25 * **6:9:** Lom 2:11; Kol 4:1 * **6:11:** Lom 13:12; 2Ko 10:4 * **6:12:** 1Pi 5:8-9

numiņ lōklokwaņ ba uņgwik vovak mavi endeba anêņ daņ ma tem numiņ denaņ.

14 *Numiņ lōklokwaņ ba nobaloņ abô avanôņ loņ êtôm bokņgôp vovak atu ba ovak hayô hêk lemimmalim. Ma nobaņgiņ kobom thêthôņ êtôm moko bôbôņiņ.

15 *Ma nôpôpêk am ek nonaņ Wapômbêņ anêņ Abô Mavi takatu ba hêv labali. Udum aêņ, ma hatôm uik vemimkapô bokņgôp ek vovak.

16 Lōk nobaloņ unim ôêvhaviņ loņ êtôm moko ek uņgwik ņgōk kambom atu anêņ kôm lōk atum sapêņ vōkê.

17 *Ma noja bulubiņ atu ba Wapômbêņ hêv hadêņ mōlô êtôm kuluņ thekthek. Lōk noja Lovak Matheņ anêņ biņ vovak, êņ ma Wapômbêņ anêņ Abô.

18 *Ma noteņ mek ek nômkama lōkthô êtôm wak sapêņ esak Lovak Matheņ anêņ lōklokwaņ ba nonaņ injik yani liņ ek nêĹm mōlô sa. Lōk nômô lêlê ma noteņ mek lōk lemimvidonē ek avômalô matheņ lōkthô.

19 *Ma noteņ mek ek ya imbiņ ek Wapômbêņ nêĹm abô êndêņ ya ek yaņgik Abô Mavi anêņ auk loņ kapô thô ma miņ yakô ami.

20 *Lêk ma yahamô koladôņ hathak yahawa Wapômbêņ anêņ abôlêk ba yahanāņ Abô Mavi êņ. Aêņ ba noteņ mek ek yandum yenaņ ku dedaņ mavi ba yanaņ abô êņ bêņ ma miņ yakô ami.

Abô anêņ daņ lōk mek

* **6:14:** Ais 11:5; 59:17; 1Te 5:8 * **6:15:** Lom 10:15 * **6:17:** Hib 4:12 * **6:18:** Luk 18:1; Kol 4:2; 1Te 5:17 * **6:19:** Kol 4:3-4; 2Te 3:1 * **6:20:** 2Ko 5:20; Plm 9

21 *Tikikus tem enañ êndêñ mólô esak malêla takatu ba hapôm ya ek noyala nena yahamô aisê. Yani ma aiyañ anôñ te ba hadum Anyô Bêñ anêñ ku dedauñ mavi.

22 Ma yahêv yani ba hathôk ek êñjê mólô ba enañ esak malêla takatu ba hapôm yêlô ek indum mólô lemimmavi.

23 Alalôaniñ Kamik Wapômbêñ lo Anyô Bêñ Yisu Kilisi nêñem yôhôk êndêñ mólô yenañ aiyañ sapêñ ma nindum ek mólô lemimimbiñ am lôk unim ôêvhaviñ imbitak lôklokwañ.

24 Wapômbêñ anêñ wapôm êmô imbiñ mólô lôk avômalô nômbêñ atu ba lemimhaviñ alalôaniñ Anyô Bêñ Yisu Kilisi êtôm wak nômbêñ intu sapêñ.

* 6:21: Ap 20:4; Kol 4:7-8; 2Ti 4:12

Wapômbêŋ Anêŋ Abô Mathen
The New Testament in the Malei-Hote Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Maei-Hote long Niugini
copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc. and The Malê people

Language: Hotê-Malê (Malei-Hote)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: The Malê people

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

c8e90bc3-6cab-57b1-9a48-04f5f30fe59a